

Bodembeheer van de Toekomst Bouwstenen voor het omgevingsplan

Webinar **Aanvullingsspoor**

7 december 2021

Praktisch

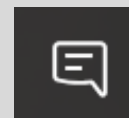

Presentaties

Interactief

Opmerkingen of vragen kunnen via **chat**, waar mogelijk beantwoorden we deze in de sessie. Anders nemen we ze mee. Benoem duidelijk aan wie je de vraag stelt of onderwerp.

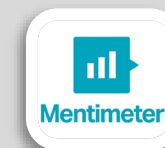
Zet je **microfoon uit** tijdens de presentatie

Zet **camera uit** bij slechte verbinding

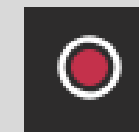

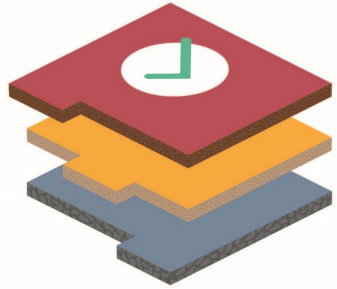
Hou je **telefoon** klaar (mentimeter).

Surf naar **menti.com** en vul de **4995 4913** in

Het plenaire deel wordt **opgenomen** en op onze website gepubliceerd

Bodembeheer van de Toekomst

Bouwstenen voor het omgevingsplan

Webinar

Aanvullingsspoor

7 december 2021

Bodembeheer van de Toekomst

- Doel: gemeenten en omgevingsdiensten **te informeren en faciliteren** bij het opnemen van **regels** over de kwaliteit van grond, bodem, grondwater en ondergrond in hun **Omgevingsplannen**.

- Fase 1 en 2: productiefase

- 10 bouwstenen
- Informatiebladen
- Juridische frames
- Voorbeeldregels
- Leidraad/overig

Aanvullingsspoor

Toepasbare regels

Ondergrondse functies

Zorgwekkende stoffen

Vitale bodem

Grondwater

Voedselbossen

Stortplaatsen

Klimaatadaptatie

Bodemenergie

- Fase 3: implementatiefase

Bodembeheer van de Toekomst
Bouwstenen voor het omgevingsplan

PPS Bodembeheer van de Toekomst

Gemeente Rotterdam

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Gemeente Breda

Provincie Noord-Brabant

Haarlem

Gerd de Kruif

MARIEKE KARSSSEN

Informatiepunt
Leefomgeving

GEMEENTE
MIDDEN-DRENTHE

Omgevingsdienst
Midden- en West-Brabant

AEQUATOR
groen & ruimte

Gemeente
Amsterdam

Bouwsteen Aanvullingsspoor

- De overgang van huidige wet- en regelgeving bodem (Wbb/Bbk) naar Ow
- Vooral gericht op omgaan met verontreiniging en grondverzet
- Wat kun je op welke manier lokaal regelen?

- Reeds gepubliceerd en gepresenteerd:
  - Diverse informatiebladen
  - Diverse juridische frames
  - Diverse staalkaart modules (voorbeeldregels!)
  - Diverse webinars

Programma van vandaag

- Nieuwe producten bouwsteen Aanvullingsspoor
- Observaties, tips en feiten & fabels
- Actualiteiten
- Vraag maar raak
- Doorkijk vervolg & afsluiting

Nieuwe producten

Onlangs toegevoegde producten (1)

- Actualisatie: Informatieblad maatwerkregels
- Actualisatie: Informatieblad transitie nota bodembeheer naar de Ow
  - Geactualiseerd
  - Aangevuld met tips om aan de slag te gaan
  - Aangevuld met Q&A uit eerdere werksessies (21 en 28 sept)
- Nieuw: Informatieblad Voorafgaand bodemonderzoek
  - Waar zit voorafgaand bodemonderzoek in Bal
  - Welke speelruimte heb je?
    - Stoffenpakket, terugsaneerwaarde
    - Verplichte fasen onderzoek
    - XML-bestand

Onlangs toegevoegde producten (2)

- Nieuw: Informatieblad Zorgplicht en ongewoon voorval met bodemverontreiniging tot gevolg
  - Zorgplicht en ongewoon voorval in het nieuwe bodembeleid onder de Ow
  - Inpassing art. 13 Wbb
  - Specifieke zorgplichten
  - Algemene zorgplichten en verbod
  - Ongewoon voorval met bodemverontreiniging tot gevolg
  - Gedoogplichten
  - Onverwachte gebeurtenis of vondst

Binnenkort beschikbaar

- Juridisch frame 'bruidsschat ernst/geen spoed'
- Informatieblad bruidsschat 'ernst/geen spoed'
- Informatieblad Wkpb in relatie tot DSO
- Informatieblad toezicht & handhaving
- Informatieblad financiële zekerheid
- Vragen en antwoorden werksessies 21 en 28 september 2021

Observaties, tips, feiten & fabels

Observaties, tips, feiten en fabels

- Op basis van eerdere werksessies
- Op basis van vele overleggen (met experts en met 'het werkveld')
- Selectie van meest relevante waarnemingen

> Interactief: pak uw telefoon er bij!

Observaties uit eerdere werksessies

- Gemeenten hebben weinig tijd en weten niet (altijd) goed waar te starten
- Continueren van nota bodembeheer onder de Ow (+ snel nog vaststellen om overgangsrecht ten volle benutten)
- Wens om beleidsneutraal verder te gaan, maar wat is beleidsneutraal?
- Zorgen om iets over het hoofd te zien
- Rol van de Omgevingsdienst: kennis, coördinerend en faciliterend
- Werken in regionaal verband kan helpen
- Stap naar maken regels in omgevingsplan is nog groot
- Let op samenhang tussen juridische regels en toepasbare regels
- Relatie nota bodembeheer en DSO (ontsluiting beleidsregels)

Observatie

- Wens: regionaal hetzelfde bodembeleid voeren en regionale regie voeren op de bodemregels (voordeel: eenduidige regels)
- Echter:
  - gemeenten kunnen verschillende ambities (vanuit de omgevingsvisie) hebben
  - gemeenten hebben soms een verschillend tijdspad voor het opbouwen en vaststellen van het omgevingsplan (dus er kunnen ook tijdelijke verschillen ontstaan)

Vraag:

Hoe gaan jullie aan de slag met bodem in het omgevingsplan?

- A. Per gemeente
- B. In regionaal verband
- C. Ik ga niets doen (Rijksregels en tijdelijk deel omgevingsplan zijn voldoende)
- D. Ik weet het nog niet

Stelling:

Ik wil beleidsneutraal verder onder de Ow. Als ik mijn Nota bodembeheer voor inwerkingtreding actualiseer en vaststel, hoef ik voorlopig niets meer te doen na inwerkingtreding van de Ow

- A. Eens
- B. Niet eens
- C. Geen idee

Continuëren (lokaal) bodembeleid onder Ow (1)

Wat wordt automatisch geregeld?

- Tijdelijk deel omgevingsplan:
  - gelijkstelling via overgangsrecht:
    - Bodemfunctiekassekaart (art 55 Bbk)
    - Gebiedsspecifiek beleid (art 44 Bbk): LMW en bodemvreemd materiaal
  - bruidsschatregels, o.a. bouwactiviteit bodemgevoelige locaties
- Milieuverklaring bodemkwaliteit: Bodemkwaliteitskaart blijft te gebruiken

Vraag:

Welke onderdelen gaan vanzelf mee als rechtstreeks werkende regels?
(één of meerdere antwoorden mogelijk)

- A. Afwijkende terugsaneerwaarden
- B. Afwijkende dikte van de leeflaag
- C. Lokale maximale waarde
- D. Visueel geen asbest in grond/baggerspecie
- E. Afwijkend percentage bodemvreemd materiaal

Vraag:

Wat verstaan jullie onder 'beleidsneutraal'?

- A. Het volgen van rijksregels + regels tijdelijk deel omgevingsplan
- B. Zelfde als onder A + containeren afwijkende regels uit lokaal bodembeleid

Continuëren (lokaal) bodembeleid onder Ow (2)

Als je B wilt, dan moet je aan de bak!

- Inventariseer je lokale bodembeleid
- Hulpmiddel: aantekeningenformat afwegingsruimte gemeenten
- Hulpmiddel: infoblad transitie nota bodembeheer naar Ow
- Stel prioriteiten!

Bodembeheer van de Toekomst Bouwstenen voor het omgevingsplan				
1 Ontrafelen nota bodembeheer				
2 Veel gemeenten maken gebruik van een nota bodembeheer (of vergelijkbaar) met daarin (aanvullend) beleid over grondverzet en omgaan met bodemverontreiniging. Met de overgang naar de Omgevingswet krijgt niet elk onderdeel automatisch een plaats in het omgevingsplan of in andere instrumenten van de Omgevingswet. In dit overzicht wordt de nota bodembeheer zogenoemd ontrafeld, zodat een overzicht ontstaat welke onderwerpen in de nota voorkomen en hoe deze onderdelen ingepast kunnen worden in het instrumentarium van de Omgevingswet.				
3				
4				
5 Nota bodembeheer				
6 Onderwerpen Nota	Verwijzing Nota	Onderdeel tijdelijk deel DP?	Zie verder activiteit	Opmerking
7 Vastgestelde lokale maximale waarden (bijvoorbeeld voor lood)		Ja		Het gebiedsspecifieke toetsingskader o.g.v. artikel 44 Bbk wordt onderdeel van het tijdelijk deel van het omgevingsplan. De lokale maximale waarden functioneren in feite als maatwerkregels op artikel 4.1272 Bsl, alleen hebben ze nog niet de juiste juridische vorm. Voor dat laatste heeft de gemeente tot eind
8 Zichtbaar asbesthoudend en asbestverdacht materiaal dient verwijderd te worden voor toepassen van grond of baggerspecie.		Nee	MBA Toepassen	
9 Aanvullende eisen chloride bij toepassen van grond of baggerspecie		Nee	MBA Toepassen	
10 Aanvullende eisen grondtextuur toe te passen grond of baggerspecie		Nee	MBA Toepassen	
11 Meldplicht toepassen staalslakken		Nee	MBA Toepassen	
12 Digitale aanlevering grond- en grondwateranalyses (XML-formaat)		Nee	Bouwen op verontreinigde bodem MBA Graven MBA Saneren	Ook bij de activiteiten "Toepassen van grond of baggerspecie" en "Opslaan van grond of baggerspecie" kan bodemonderzoek aan de orde zijn en daarmee ook de wens om grond- en grondwateranalyses in XML-formaat aangeleverd te krijgen.
13				
14				
15 Afwijken van de standaarddikte van een leeflaag		Nee	MBA Saneren	
16 Gezondheidskundige risicowaarde voor lood is norm voor toelaatbare waarde bij bouwen		Nee	Bouwen op verontreinigde bodem	
17 Vitale infrastructuur, beleidsregel ook kademuren		Nee	MBA Graven	
18 Verplicht uitvoeren verkenmend (asbest)bodemonderzoek		Nee	Bouwen op verontreinigde bodem	
19				
20 Bij tijdelijke uitname (>1) geen mobiele stoffen terugplaatsen		Nee	MBA Graven	
21 Werkingsgebied kleinschalig graven uitbreiden naar overige locaties waar verontreiniging boven de interventiewaarde verwacht wordt.		Nee	MBA Graven	
22 Aandacht besteden aan FFAS bij vooronderzoek		Nee	Bouwen op verontreinigde bodem MBA Graven MBA Saneren	
23				
24				
25				
26				
27				

Continuëren (lokaal) bodembeleid onder Ow (3)

Tip: ga na voor de onderdelen die niet vanzelf 'mee gaan'

- Lange termijn doelen/ambities in **omgevingsvisie**
- Eigen ambities en verplichtingen in **programma**
- Rechtstreeks werkende regels in **nieuw deel omgevingsplan**
- Gebruik maken van **beleidsregels** (let op grondslag en terminologie)
- Gebruik maken van **maatwerkvoorschriften**
  - Maak onderscheid tussen strenger en soepeler en tussen vaak voorkomend en incidenteel

Stelling:

Ook na inwerkingtreding van de Ow blijft een nota bodembeheer nodig

- A. Niet eens, een nota bodembeheer is zo 2021!
(Onder de Ow werken we integraal en benutten we de Ow-instrumenten. Daarbij is geen plaats voor een sectoraal beleidsdocument)
- B. Eens, maar alleen voor gebruik bodemkwaliteitskaart als milieuverklaring
- C. Eens, maar alleen voor uitleg bodembeleid en beleidsregels
- D. Eens, met de onderdelen onder B en C

Tips: hoe maak ik nota bodembeheer Ow proof

- Maak duidelijk onderscheid tussen onderdelen die:
  - gelijk gesteld worden aan tijdelijk deel omgevingsplan
  - samenhangen met (totstandkoming en gebruik van) de bodemkwaliteitskaart als grondslag voor de milieuverklaring bodemkwaliteit
  - beleidsregels zijn
  - uitleg geven van het beleid (rijksregels + lokaal beleid)
  - als algemene regels moeten worden opgenomen in het omgevingsplan
- Gebruik zoveel mogelijk Ow-terminologie (bijv. aanduiding kwaliteitsklassen) en refereer naar de nieuwe regelgeving (Bal, omgevingsplan, maatwerk, maatwerkvoorschriften, etc)
- Voor beleidsregels: nieuwe grondslag vermelden

Tips: hoe maak ik nota bodembeheer Ow proof

- Stel een addendum vast bij de nota bodembeheer waarin je duidelijk maakt wat de status is van het document plus de status per onderdeel (bij voorkeur vóór inwerkingtreding)
- Of (in geval van een herziening): maak onderscheid in onderdelen, bijv.
  - Deel 1: huidig gebiedsspecifiek beleid [=tijdelijk deel omgevingsplan]
  - Deel 2: bodemkwaliteitskaart als milieuverklaring bodemkwaliteit
  - Deel 3: beleidsregels
  - Deel 4: uitleg regelgeving en procedures
- Breng links aan vanuit de toepasbare regels (vragenbomen) uit het DSO naar de relevante onderdelen uit de nota bodembeheer

Stelling:

Ik ben goed op de hoogte van de voortgang/planning voor het opstellen van het omgevingsplan binnen mijn gemeente (of de gemeenten waarvoor de OD werkt)

- A. Nee
- B. Ja, ik weet welke collega('s) hiermee bezig zijn (of gaan)
- C. Ja, ik heb al contact met het projectteam omgevingsplan
- D. Ja, ik neem zelfs deel aan het project
- E. Niet van toepassing

Aansluiten bij intern project omgevingsplan (1)

Observaties:

- Bij de uitrol/implementatie van het nieuwe deel van het omgevingsplan wordt de planning/fasering vaak bepaald door planologische afwegingen. Hierbij wordt vaak *per gebied* gewerkt.
- Dit strookt niet met de implementatie van milieuregels (die vaak voor het gehele gemeentelijk grondgebied gelden).

Stelling:

Ik weet hoe de opbouw van het nieuwe deel van het omgevingsplan binnen mijn gemeente gaat verlopen.

- A. Per deelgebied
- B. De hele gemeente in één keer (thematisch)
- C. Zowel A als B (afhankelijk van het onderwerp)
- D. Ik weet het niet

Aansluiten bij intern project omgevingsplan (2)

Tips:

- Leg actief contact met de trekkers van het Omgevingsplan, en stem af hoe en wanneer je wat moet aanleveren
- Maak anderen deelgenoot van jouw opgave (en schets de consequenties als niets geregeld is)
- Ga na of dit ook voor andere (milieu) collega's geldt (samen sta je sterker)
- Geef aan dat je juist kunt helpen (bereid alvast regels voor)

Algemene tips

- Kijk eerdere webinars terug <https://samendedieptein.nl/bodembeheer-van-de-toekomst/webinars/>
- Bestudeer de *Wegwijzer Voorbereiding op het thema bodem in de Omgevingswet voor gemeenten en omgevingsdiensten (RWS)*
<https://iplo.nl/thema/bodem/bodembescherming/wegwijzer-bodem-omgevingswet/>
- Gebruik de producten:
  - Aantekeningenformat
  - Informatiebladen
  - Juridische frames
  - Staalkaart modules

Actualiteiten

Functie- en gebruikswijzigingen

Als de functie of het gebruik van een locatie wijzigt naar gevoeliger gebruik, hoe kun je dan regelen/eisen dat de bodemkwaliteit goed wordt meegenomen?

Denk aan:

- Verandering van betegeld schoolplein naar natuurlijk schoolplein (onverhard)
- Gebouw wordt kinderdagverblijf met buitenruimte
- Stadslandbouw en moestuinen
- ...

Vraag:

Welke ideeën hebben jullie over functie-/gebruikswijzigingen i.r.t. bodemkwaliteit?

(open vraag)

Functie- en gebruikswijzigingen

- Bodemgevoelig gebouw op bodemgevoelige locatie is geregeld (Nb lood)
- Bij functietoedeling eisen stellen aan bodemkwaliteit (speeltuin, moestuin)
- Regels stellen aan activiteit 'wijziging naar bodemgevoelig gebruik'
  - Informeren, melden, vergunning?

Bruidsschat 'ernst en geen spoed'

- Op verzoek VNG in bruidsschat opgenomen
- Met het oog op mobiele verontreinigingen die grondwater verontreinigen
- Regel geldt op locatie met een beschikt ernst, geen spoed-geval
- Voorkomen verdere verspreiding, of ongedaan maken (redelijkerwijs)
- Als er toch al een activiteit plaatsvindt (natuurlijk moment)

Bruidsschat 'ernst en geen spoed' (2)

- 80%-versie informatieblad en juridisch frame in de maak
- Lastig onderwerp
- Heb je al andere, specifieke regels, bijv. maatwerkregel saneren (alleen verwijderen op bepaalde locaties)
- Zo nee, dan kan bruidsschatregel als vangnet dienen

- Zelf nadenken: wat wil/kan je met deze bruidsschatregel?
- Beleid over bronaanpak/ grondwater is onderbouwing nadere invulling

Bruidsschat 'ernst en geen spoed' (3)

- Bruidsschatregel schrappen, aanpassen of behouden (eind 2029)
- Schrappen? Overleg eerst met provincie (grondwater)
- Aanpassen: werkingsgebied concretiseren
- Aanpassen: maatregelen concretiseren

Hoe?

- Aanpassing bruidsschatregel zelf (omgevingsplan aanpassen) of
- Maatwerkvoorschrift inzetten (beschikking)

Bruidsschat 'ernst en geen spoed' (3)

- Beschikking ernst geen spoed geregistreerd o.g.v. Wkpb in Kadaster
- 'Actief' indien vallend onder overgangsrecht (saneringsplan ingediend)
- Anders via historie te zien

Nazorg na sanering: hoe vastleggen?

Hoe leg je nazorg na een sanering vast, hoe ga je om met de uitkomsten van een evaluatieverslag?

Algemene bruidsschatregel nazorg afdeklaag

Twee opties:

- Via maatwerkvoorschrift (of vergunningvoorschrift) > Wkpb-registratie
- Via aanpassing omgevingsplan (zichtbaar DSO)

Vraag maar raak!

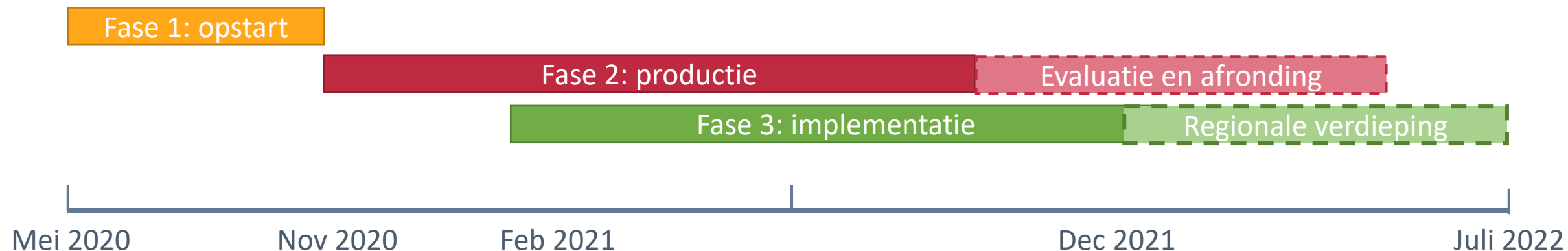

Doorkijk vervolg

Doorkijk - vervolg 2022

- Producten: evaluatie en afronding
- Vervolg fase 3 - Regionale verdieping
  - Aan de slag met regio's die al begonnen zijn
  - Ondersteuning en verdieping bij concrete vraagstukken
- Meer info en een enquête volgen via website en nieuwsbrief
- Heeft u al concrete stappen gezet om dit onderwerp in het omgevingsplan te regelen? En heeft u verdiepende vragen en/of wilt u ervaringen delen? Meld u dan!

Meer info?

www.samendedieptein.nl/bodembeheer-van-de-toekomst

→ Schrijf je in voor onze nieuwsbrief!

Webinars terugkijken:

<https://samendedieptein.nl/bodembeheer-van-de-toekomst/webinars/>

Producten Aanvullingsspoor:

<https://samendedieptein.nl/bodembeheer-van-de-toekomst/bouwsteen-aanvullingsspoor/>

Vragen? Stel ze via bodembeheervdtoekomst@samendedieptein.nl